

В. В. Чайковська

к.ю.н., доц.

ЩОДО СПІВВІДНОШЕННЯ ПРАВА СВІТОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТОРГІВЛІ ТА УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС

Одним з головних орієнтирів у контексті модернізації українського законодавства у сфері зовнішньоекономічної діяльності (далі – ЗЕД) є право Європейського Союзу (далі – ЄС). Це визначається не лише зовнішньополітичними пріоритетами держави Україна, визначеними народом України, у тому числі у результаті трагічних подій 2014-15 років. Підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС (далі – УАЄС) створило для України нову правову базу, з урахуванням якої відбуватиметься зміна національного законодавства, в т.ч. у сфері ЗЕД.

Не можна не враховувати, що УАЄС за своїм обсягом і тематичним охопленням й найбільшим міжнародним-правовим документом за всю історію України та найбільшим міжнародним договором з третьою країною, коли-небудь укладеним Європейським Союзом [1, с. 6]. Ще на стадії розробки зазначалось, що УАЄС за своїм змістом «не буде мати аналогів серед уже існуючих угод про асоціацію, укладених ЄС з третіми країнами [див. 2, с. 305]. Значний обсяг УАЄС зумовлює її ієрархічну структурованість та складність сприйняття її положень без детального аналізу та систематичного тлумачення.

Одним з важливих питань дії положень УАЄС є їх співвідношення із правом Світової організації торгівлі (далі – СОТ), на акти якої є посилання у тексті УАЄС.

Аналіз положень УАЄС у контексті їх співвідношення із правом СОТ дозволяє дійти до наступних висновків.

По-перше, правильне тлумачення положень УАЄС можливо виключно за умови розуміння міжнародно-правових актів СОТ, адже багато статей УАЄС містить бланкетні норми, що відсилають до відповідних угод СОТ. Такими статтями є, зокрема, ст.ст. 25, 32-36, 40, 45 bis, 46-47, 53-54, 57-58, 76, 79, 106, 158, 219, 266, 272, 282, 320, 324, 338.

По-друге, окремі Угоди СОТ визнаються частиною УАЄС. Наприклад, відповідно до ст. 34 УАЄС, «сторона надає національний режим товарам іншої Сторони відповідно до Статті III ГАТТ 1994, зокрема її приміток щодо тлумачення. Із цією метою Статтю III ГАТТ 1994 та її примітки щодо тлумачення включено до цієї Угоди, і вони є її невід'ємною частиною». Відповідно до ст. 54 УАЄС, «сторони підтверджують свої існуючі права та обов'язки стосовно одна одній в рамках Угоди про технічні бар'єри в торгівлі СОТ, яка відповідає цій Угоді та є її невід'ємною частиною».

По-третє, непрямо простежується посилення на Угоди СОТ як більш загальні акти та навіть такі, що, у випадках, зазначених в УАЕС, мають більшу юридичну силу у порівнянні з положеннями УАЕС для Сторін Угоди.

Вказана теза знаходить своє підтвердження у наступних прикладах. Зокрема, у преамбулі до УАЕС позначається як одна із підстав її укладення бажання Сторін «досягти економічної інтеграції, *inter alia*, за допомогою створення поглибленої і всеохоплюючої зони вільної торгівлі (ЗВТ) як невід’ємної частини цієї Угоди відповідно до прав та зобов’язань, що випливають із членства Сторін у Світовій організації торгівлі (СОТ), та за допомогою широкої регуляторної адаптації». Згідно ч. “b” ст. 30 Угоди про асоціацію з ЄС, будь-яка із Сторін може зберігати в силі або збільшити ввізне мито, *яке дозволено згідно з рішенням Органу вирішення спорів (далі – ОВС) СОТ*. Відповідно до ч.3 ст. 47 Угоди про асоціацію з ЄС, *«без шкоди для статті 6(5) Антидемпінгової угоди СОТ та статті 12(4) Угоди про субсидії та компенсаційні заходи СОТ* Сторони повинні забезпечити відразу після застосування попередніх заходів, у разі необхідності, та до прийняття остаточного рішення розголошення повної та змістовної інформації про всі важливі факти та міркування, які становлять основу для прийняття рішення про застосування заходів». Відповідно до ст. 158 УАЕС, що містяться у Главі 9 «Інтелектуальна власність», «положення цієї Глави доповнюють та уточнюють права і зобов’язання Сторін згідно з Угодою ТРІПС та іншими міжнародними договорами у сфері інтелектуальної власності». Згідно ч. 1 ст. 219 УАЕС, «сторони визнають важливість Декларації стосовно Угоди ТРІПС та охорони здоров’я, прийнятої 14 листопада 2001 р. на засіданні на рівні міністрів в рамках СОТ (Дохійська декларація). Під час тлумачення та здійснення прав і зобов’язань згідно із цією Главою Сторони забезпечують відповідність Дохійській декларації».

По-четверте, при вирішенні спорів між Україною та ЄС, що виникли у зв’язку із виконанням УАЕС, у деяких випадках повинне враховуватись тлумачення, що міститься в актах Органу вирішення спорів СОТ. Так, відповідно до ст. 320 Угоди про асоціацію з ЄС, «у разі, якщо зобов’язання за цією Угодою є ідентичними зобов’язанням за Угодою СОТ, *арбітражна група повинна прийняти тлумачення, яке узгоджується з відповідним тлумаченням, створеним рішеннями Органу вирішення спорів СОТ*. Постанови арбітражної групи не можуть розширити або обмежити права та обов’язки, передбачені цією Угодою».

Вищевикладене обумовлює важливість врахування права СОТ при тлумаченні УАЕС, а також при модернізації національного зовнішньоекономічного законодавства.

Література:

1. Угода про асоціацію Україна-ЄС: дороговказ реформ : EU-Ukraine Association agreement guideline for reforms / упоряд. О. Сушко та ін. – Б.м. : Ін-т Євро-Атлантичного співробітництва, 2012. – 115 с.
2. Петров Р.А. Транспозиция «acquis» Европейского Союза в правовые системы третьих стран : монография / Р.А. Петров. – К. : Изд-во «Истина», 2011. – 384 с.